

KAPITOLA

„Tome!“

Žádná odpověď.

„Tome!“

Žádná odpověď.

„To bych ráda věděla, kde ten kluk zase vězí. Tóóoméé!“

Stará paní si posunula brýle na špičku nosu a rozhlédla se nad nimi po pokoji; pak si brýle postrčila na čelo a dívala se pod nimi. Aby se dívala vnitřkem obrouček, když hledala tak nepatrnou věc, jako je kluk, to ne. Byly to její nejlepší brýle, její zamilované, a měla je jen pro parádu, ne aby něco viděla; stejně dobře si mohla nasadit třeba litinové plotýnky od sporáku. Chvíli se tvářila bezradně a potom pronesla ne moc přísně, ale dost hlasitě, aby ji mohla slyšet i skříň: „Jen se těš, ty kluku. Až tě chytím, tak...“

Nedokončila větu, protože jak se zrovna v tu chvíli ohýbala a šťárala smetákem pod postelí, musela se znovu nadechnout, aby její šťouchance byly dost důrazné. Ale vymetla jenom kočku.

„To čertovo kvítko!“

Přešla k otevřeným dveřím, postavila se na práh a vyhlédla do šlahounů rajčat a statných durmanů, které rostly na zahrádce. Tom nikde. Pozvedla hlas a v úhlu co nejdelšího dostřelu křikla:

„Tóóóoméééé!“

Za zády jí něco šustlo a stará paní se otočila právě včas, popadla kluka za šos a znemožnila mu útěk. „Tady je! Taky mě mohlo napadnout, že bude v komoře. Cos tam dělal?“

„Nic.“

„Nic! Podívej se na ty ruce a pus! Co je to?“

„Já nevím, teto.“

„Ale já vím. Zavařenina je to, abys věděl. Kolikrát jsem ti říkala, že tě stáhnou z kůže, jestli ji nenecháš na pokoji. Podej mi rákosku.“

Proutek se vznesl do vzduchu – situace byla zoufalá.

„Jé! Koukni, tetičko! Za tebou!“

Stará paní se otočila, chňapla po sukni, aby si ji nepřišlápla, a než se stačila vzpamatovat, kluk byl pryč. Vyhoupl se přes vysoký prkenný plot a zmizel. Teta Polly na okamžik strnula v údivu, a pak se tiše rozesmála.

„Rošťák! Že já mu na to vždycky skočím! Napálil mě už tolikrát, že bych si na něj měla dávat lepší pozor. Jak jsem stará, tak jsem hloupá. Starého psa novým kouskům nenaučíš, jak se říká. Ale propanákrále, on žádný z těch svých kousků neopakuje dvakrát, pokaždé si vymyslí něco nového, a jak má člověk vědět, s čím zas přijde? Mám dojem, že přesně ví, jak dlouho mě může týrat, než se dopálím, a taky ví, že když mě na chvíli odláká nebo rozesměje, má vyhráno – pak už ho nemůžu ani seřezat. Svatá pravda, nejsem na toho kluka dost přísná, Pánbůh to ví. Škoda rány, která padne vedle, jak se píše v bibli. Já vím, že na mě padnou hříchy a utrpení za nás oba. Šijou s ním všichni čerti, ale je to moje krev! Syn nebožky sestry, chudáček malý. Místo abych ho zlískala, je mi ho líto. Když ho nechám běžet, mám pak výčitky svědomí; ale když ho uhodím, mé staré srdce nad ním usedá. Ba, člověk zrozený z ženy je smrtelný a nenapravitelný, jak praví Písmo, a tak to bude. Dnes odpoledne určitě půjde za školu, a já mu zítra budu muset dát za trest nějakou práci. Hrozně nerada ho nutím pracovat v sobotu, když mají ostatní kluci volno, ale on má k práci větší odpor než k čemukoli jinému, a tak musím aspoň někdy konat svou povinnost, abych nebyla příčinou mravní zkázy toho dítěte.“

Tom byl skutečně za školou a měl se báječně. Domů se vrátil na poslední chvíli, aby ještě stihl s malým černochem Jimem nařezat na zítřek dříví a naštípat před večerí třísky – nebo spíš právě včas, aby stihl Jimovi vylíčit svá dobrodružství, zatímco Jim udělal tři čtvrtiny práce

sám. Tomův mladší bratr (či spíše nevlastní bratr) Sid měl už své povinnosti splněné a všechny třísky posbírané, jelikož to byl tichý chlapec a neměl dobrodružnou a neklidnou povahu. Zatímco Tom večerel a v nestřežených chvílkách kradl cukr, teta Polly mu kladla poťouchlé a lstivé otázky, aby ho lapila do pasti usvědčujících odpovědí. Tak jako mnoho jiných bezelstných duší i ona se opájela klamnou představou, že má talent vymýšlet si záluďné diplomatické finty. S oblibou sprádala průhledné sítě, které považovala za vrchol prohnanosti.

„Ve škole bylo dnes docela teplo, že, Tome?“

„Ano, tetičko.“

„Hodně teplo, vid?“

„Ano, tetičko.“

„Nechtěl ses jít radši koupat, Tome?“

V Tomovi hrklo – projelo jím neblahé tušení. Zkoumavě se zahleděl na tetu Polly, ale z její tváře nic nevyčetl, a tak zamumlal:

„Ne, tetičko – teda ani moc ne.“

Stará paní sáhla Tomovi na košili a řekla:

„Nejsi moc rozpalený.“ Byla spokojená, že objevila, že košile je suchá, a přitom na sobě nedala znát, co má za lubem. Tom ale hned poznal, odkud vítr vane, a dalším tahem tetu předběhl.

„Smočili jsme si s klukama hlavu pod pumpou. Vidiš? Mám ji ještě mokrou.“

Tetu Polly mrzelo, že tento nepřímý důkaz přehlédla, a tudíž ho už nemůže použít. Pak ji osvítil nový nápad.

„Když jste si pumpovali vodu na hlavu, nemusel sis, Tome, odpárat ten límec u košile, co jsem ti přišila? Rozepni se!“

Tomova tvář se rozjasnila. Rozepnul si kabát. Límec byl na svém místě.

„No dobře! Už tě nechám. Byla jsem si skoro jistá, že se místo školy půjdeš koupat. Ale prominu ti to. Nejsi, Tome, asi tak špatný, jak vypadáš. Mile jsi mě překvapil. *Tentokrát.*“

Trochu litovala, že její bystrozrak selhal, a zároveň se radovala, že Tom byl kupodivu také jednou hodný a poslušný.

Ale Sidney řekl:

„Teti, zdá se mi, žeš ten límec přišívala bílou nití. A teď je přišíitý černou.“

„Samozřejmě že jsem ho přišíla bílou! Tome!“

Tom na nic dalšího nečekal. Na útěku se ještě mezi dveřmi otočil:

„Za tohle tě zbiju, Sidánku.“

Na bezpečném místě si Tom prohlédl dvě velké jehly zapíchnuté do klopky sáčka. Jedna byla omotaná černou nití, druhá bílou. Tom si povzdechl:

„Nebýt Sida, vůbec by si toho nevšimla! Krucipísek! Někdy to přišíje bílou a někdy černou. Proboha živýho, proč to nešíje jednou a tou samou – já to nestíhám sledovat! Ale za tohle Sida namouduši zbiju, a jestli ne, tak ať visím!“

Tom nebyl žádný vzorný vesnický chlapeček. Ale jednoho takového dost dobře znal – a pěkně nesnášel.

Jenže za dvě minutky nebo snad i dřív na všechny starosti zapomněl. Ne že by byly menší než mužské starosti každého jiného muže, ne že by mu mív ztrpčovaly život, ale zastínil je nový silný zážitek, který mu je všechny na čas vyhnal z hlavy – lidé obvykle ve víru nového podnikání zapomínají na své minulé nezdary. Tím novým zážitkem byl úplně jiný způsob hvízdání, který mu nedávno předvedl jeden černoch. Tom se už nemohl dočkat, až se ho začne v ústraní učit. Byl to takový zvláštní ptačí trylek, melodické cvrlikání, které vznikalo tak, že člověk uprostřed tónu rozvibroval jazyk proti hornímu patru. Čtenář si patrně vzpomene, jak se to dělá, pokud byl někdy klukem. Tom projevil tolik vytrvalosti a píce, že na to brzy přišel, a kráčel ulicí s písní na rtech a duší plnou radosti. Připadal si jako hvězdář, který právě objevil novou planetu. Nemůže být ale pochyb, že hvězdářova radost se svou silou, hloubkou a číroostí zdaleka nevyrovná radosti klukovské.

Letní večery byly dlouhé. Ještě pořád nebyla tma. Tom najednou přestal hvízdát. Stál před ním cizí kluk, jen o málo větší než on. Příchod každého nového člověka – bez ohledu na věk a pohlaví – vzbuzoval v ospalém Saint Petersburgu velký rozruch. A tenhle kluk byl kromě toho pěkně oblečený – až moc pěkně na obyčejný všední den. Bylo to něco nevídaného. Měl úhlednou čapku, zbrusu nový modrý soukenný

kabátek zapnutý až ke krku, nažehlené dlouhé kalhoty. Na nohou boty, i když byl teprve pátek. A na krku dokonce vázanku z barevné stužky. Obklopovala ho vůně města, která Toma nepředstavitelně dráždila. Čím déle se na ten zázrak díval, tím víc ohrnoval nos nad jeho elegancí a tím ubožejší mu začalo připadat vlastní oblečení. Žádný z chlapců nepromluvil. Sotva se pohnul jeden, pohnul se i druhý – úkrokem stranou, po obvodu kruhu. Celou dobu stáli proti sobě a nespouštěli ze sebe oči. Nakonec Tom řekl:

„Já tě zbiju!“

„To chci vidět.“

„Taky že uvidíš.“

„Stejně mě nepřepereš.“

„Přepere.“

„Nepřepereš.“

„Přepere.“

„Nepřepereš.“

„Ale jo.“

„Ale ne.“

Chvilé rozpačitého ticha. Pak se Tom zeptal:

„Jak se jmenuješ?“

„Co je ti po tom?“

„Když budu chtít, něco mi po tom bude.“

„A proč nechceš?“

„Ještě pípni, a uvidíš.“

„Píp, píp, píp! Teď se ukaž.“

„Ty myslíš, že seš děsně vtipnej, že jo? Kdybych chtěl, zbil bych tě i s jednou rukou přivázanou za zády.“

„Tak proč mě nezbiješ? Proč jenom říkáš, co bys kdybys?“

„Zbiju tě, jestli si na mě budeš dovolovat.“

„To určitě – takových jako ty jsem viděl hejna...“

„Ty vtipálku! Myslíš, že se na mě budeš vytahovat? A co to máš na hlavě?“

„Jestli se ti ta čepice nelíbí, máš smůlu. A opovaž se na ni sáhnout! Kdo mi ji ukradne, tomu ruka upadne!“

„Kecáš!“

„Nápodobně.“

„Kecáš, naparuješ se, a skutek utek! Dej si odchod, jo?“

„Jestli se naštvu, popadnu šutr a roztrískám ti kebuli.“

„Už tě vidím.“

„Hned uvidíš!“

„No tak pojď. Proč pořád jenom kecáš? Proč nic neuděláš? Ale já vím proč. Máš strach.“

„Nemám.“

„Máš.“

„Nemám.“

„Máš.“

Další odmlka, další pátravé pohledy. Chlapci stáli tak těsně u sebe, že se skoro dotýkali rameny. Tom řekl:

„Koukej mazat.“

„Proč já? Ty koukej mazat.“

„Ani mě nehne.“